

Проект фінансується
Європейським Союзом

“РОЗВИТОК ІНТЕГРОВАНИХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ ВРАЗЛИВИХ СІМЕЙ І ДІТЕЙ”

Проект виконується
Консорціумом «Кожній дитині»

ОГЛЯД ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ТА ПРОЕКТІВ ТАКИХ АКТІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ЦІЛЕЙ ПРОЕКТУ (ТРАВЕНЬ 2006 РОКУ)

Винников О.

Київ, травень 2006

I. Загальні положення

В травні 2006 року набрали чинності кілька важливих законодавчих актів, що стосуються захисту прав вразливих сімей та дітей і, відповідно, цілей Проекту. Як і в попередній місяць, йдеться переважно про акти, пов'язані з розробкою державних концепцій і програм – прийняття більш конкретних норм гальмується відсутністю новопризначеного уряду та невизначеністю парламентської більшості.

II. Очікувані зміни для цілей Проекту

1. Найважливіші зміни у законодавстві стосуються удосконалення форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

1.1. Розпорядженням КМУ № 263-р від 11.05.2006 р. схвалено Концепцію Державної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, яку МССМС має розробити і подати до 1 жовтня ц.р. Попри задекларований пріоритет сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, понад 10 тисяч дітей було влаштовано в державні заклади тільки протягом 2004 року. Концепція пропонує чотири етапи реформування державних закладів, але їх загальна тривалість становить 12-14 років, принаймні 2007-2017 рр. По суті, це консервує сучасну систему, хоча й передбачено, що діти, які влаштовуються вперше, можуть направлятися тільки в т.зв. заклади нового типу (до 50 дітей до 18 років). Серед цілей програми, окрім зменшення кількості дітей в інтернатних закладах та створення умов для виховання дітей відповідно до Конвенції ООН про права дитини, вказано забезпечення спілкування дітей з батьками та іншими родичами та повернення дітей до рідних батьків, розвиток сімейних форм виховання. Щоправда, заходи з підтримки сімейних форм виховання у цій концепції не вказані, проте передбачено виділення коштів на реконструкцію та перебудову близько 600 інтернатних закладів.

1.2. Схвалено також Концепцію Державної програми підтримки сім'ї у 2006-2010 роках (Розпорядження КМУ № 259-р від 11.05.2006 р.), замовником якої є МССМС. Крім збільшення кредитування будівництва або придбання житла для молодих сімей, передбачено, зокрема, підвищення розміру соціальної допомоги сім'ям з дітьми до рівня прожиткового мінімуму, поширення соціально-психологічної допомоги батькам, надто які перебувають у складних життєвих обставинах, а також низку заходів щодо запобігання насильству в сім'ї та допомоги потерпілим від такого насильства.

1.3. Затверджено Державну програму подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2006-2010 роки (Постанова КМУ № 623 від 11.05.2006 р.). Основними заходами на виконання програми є реабілітаційна та соціальна робота з біологічними батьками дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння працевлаштуванню таких батьків і наданню їм державної допомоги. На 2006-2007 рр. МССМС і МОН доручено розробити стандарти організації та функціонування прийомних сімей, ДБСТ, а також державної системи підготовки прийомних батьків та батьків-вихователів. Пункт 14 програми передбачає *максимальне спрощення процедури влаштування* безпритульних дітей, зокрема, до прийомних сімей та ДБСТ, а пункт 21 – розробку методичних рекомендацій щодо підготовки бездоглядних дітей до подальшого влаштування, в т.ч. повернення до біологічних батьків. Крім того, передбачено створення у пологових будинках консультативних пунктів і соціальний супровід матерів, які мають намір відмовитися від дитини. Очікуваним результатом є скорочення кількості бездоглядних та безпритульних дітей на 50% до 2010 року.

1.4. Указом Президента № 41 від 22.05.2006 р. передбачено низку заходів щодо організації літнього оздоровлення та відпочинку дітей у 2006 році.

1.5. Міністерство юстиції зареєструвало спільний Наказ МССМС та МОЗ № 1209/228 від 17.04.2006 р. „Про затвердження Порядку взаємодії центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з закладами охорони здоров'я щодо надання медичної допомоги та соціальних послуг дітям і молоді. Основними формами є договори про співпрацю та затвердження спільних заходів, що є важливим для цілей Проекту.

1.6. У травні зареєстровано Мінюстом Накази МССМС № 299 від 04.02.2006 р. „Про затвердження типових нормативів оснащення” (соціальних гуртожитків, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей і молоді, соціальних центрів матері та дитини)

2. В травні сталися зміни порядку надання та розмірів окремих видів соціальної допомоги сім'ям з дітьми.

2.1. Указом Президента № 359 від 10.05.2006 р. затверджено Основні напрями вдосконалення соціальних виплат населенню. Планується обмежити функції державних соціальних інспекторів як суто контрольні, без повноважень щодо допомоги вразливим та неблагополучним родинам та виявлення їх потреб у такій допомозі. Окрім заходів до моніторингу та оцінки результатів соціальної допомоги, в цю систему буде інтегрована також система державних житлових субсидій. Порядок призначення соціальних виплат має істотно спроститися за принципом однієї заяви, а також завдяки впровадженню соціального паспорту особи, формуванню єдиної бази даних і вимоги доведення недостовірності поданої особою інформації про свій майновий стан на державні органи. Дуже важливим видається формування єдиної бази даних одержувачів соціальної допомоги та Єдиного реєстру осіб, які мають право на пільги, інтегрованих з базами даних інших державних органів (ДПА, Пенсійного фонду, органів РАГС, служби зайнятості тощо), а також моніторинг ефективності державної соціальної допомоги і оцінки майнового стану сімей. Частина заходів буде фінансуватися у рамках угоди про позику з Міжнародним банком реконструкції та розвитку.

2.2. Порядок проведення індексації грошових доходів населення затверджено Постановою КМУ № 1078 від 17.05.2006 р. Відтак, щомісячній індексації підлягають суми соціальної допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку (в мінімальному розмірі, в т.ч. особам, які не застраховані у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування), допомога на дітей одиницею матерям (в розмірі 10% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку), державна соціальна допомога дітям-інвалідам та інвалідам з дитинства. Державна соціальна допомога у розмірі, що перевищує указані суми, а також державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям, допомога на дітей, що перебувають під опікою та піклуванням, індексації не підлягає.

3. Серед інших важливих змін у законодавстві у травні 2006 року, що стосується цілей Проекту, варто зазначити такі.

3.1. Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів (схвалено Указом Президента № 361 від 10.05.2006 р.) передбачає важливі для цілей Проекту заходи, як поширення інформації про порядок звернення до суду, надання правової допомоги малозабезпеченим особам та сприяння розвитку альтернативних (позасудових) способів врегулювання суперечок. Крім того, система судів не буде чітко прив'язана до адміністративно-територіальних одиниць, щоб зменшити можливість тиску на суддів. Особливу увагу планується приділити забезпеченню розумних строків прийняття судами рішень та їх виконання, з огляду на численні штрафи у позовах проти України за порушення права на доступ до судочинства. Планується позбавити Прокуратуру функцій загального нагляду, які близькі до судових.

З удосконаленням судівництва пов'язана Постанова КМУ № 740 від 25.05.2006 р. „Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень”. Цей реєстр, за ведення якого відповідає Державна судова адміністрація, включатиме також рішення судів стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що значно полегшить роботу соціальних служб.

3.2. Значний, хоча і не негайний вплив на діяльність державних соціальних служб та інших органів, має справити Програма запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади (Постанова КМУ № 614 від 11.05.2006 р.). Для реформування системи державного управління у процесі інтеграції до ЄС в 2007-2009 рр., ця система базується на міжнародних стандартах ISO 9000-2001.

Проект “Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей”

вул. Десятинна 14, офіс 205, Київ, 01025, Україна
Тел. +380 (44) 270 55 16 . E-mail: info@everychild.kiev.ua

3.3. Важливим для цілей Проекту та партнерських організацій є Наказ МОЗ № 225 від 14.04.2006 р. „Положення про Український центр з профілактики та боротьби зі СНІДом Міністерства охорони здоров'я України”. Він передбачає створення референт-лабораторій діагностики та інші заходи, що можуть впливати на рівень захворюваності на ВІЛ/СНІД. Ця діяльність важлива для процедур влаштування дітей в прийомні сім'ї або ДБСТ.

III. Законопроектна робота Верховної Ради

Протягом травня новообраний склад Верховної Ради збирався лише один тиждень, але законопроектна робота значною мірою була пов'язана саме з цілями Проекту. Зокрема, першим зареєстрованим законопроектом став проект закону № 0001 „Про приєднання України до Конвенції про стягнення аліментів за кордоном”.

Проте, основні події стосовно законопроектів пов'язані з вето на кілька законів, прийнятих в останні місяці роботи Верховної Ради попереднього скликання.

Президент України наклав вето на проект закону „Про дитяче харчування”, прийнятий Верховною Радою 23.02.2006 р. як такий, що не забезпечений фінансовими ресурсами, але вніс пропозиції обмежити видатки бюджету лише оплатою безкоштовного харчування дітей першого та другого року життя з мало забезпечених сімей.

Фінансові причини обумовили також вето на проект Закону „Про внесення змін до деяких законів України щодо соціального захисту осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”, прийнятий Верховною Радою 15.03.2006 р. Передбачене цим проектом обов'язкове державне страхування життя і здоров'я випускників закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, державне утримання цих осіб у віці від 18 до 23 років, а також оплата органами праці та соціального захисту квартирної плати та комунальних послуг до моменту працевлаштування випускників також не може бути забезпечено видатками бюджету.

Через численні порушення норм міжнародних договорів України вето накладено також на проект закону „Про захист персональних даних”, ухвалений Верховною Радою 16.03.2006 р. Цей проект стосується цілей Проекту в частині створення, збереження, обміну і знищення інформації про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Накладено вето також на поправки до закону „Про аудиторську діяльність”, які вимагали періодичного незалежного аудиту звітності головних розпорядників бюджетних коштів.